

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงาน ห้องสมุดมีชีวิต การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตและศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยอาศัยหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในการพัฒนาการดำเนินงาน ผลการวิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการดำเนินการพัฒนา
3. การสะท้อนผลการพัฒนา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการดำเนินการพัฒนา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้หลักการและขั้นตอน PAOR ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) เป็นกระบวนการในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ โดยใช้กรอบการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้บริหาร
2. ด้านครู
3. ด้านนักเรียน
4. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ผลการสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานห้องโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ
อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนดำเนินการพัฒนาปรากฏดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัจจุบันและปัญหา

ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงาน
ห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการใช้เทคนิค
SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค และโอกาสในการทำงาน
ดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงาน พบว่า
โรงเรียนได้ดำเนินงานห้องสมุดตามนโยบายห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในด้านบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนได้มอบหมาย
ให้ครูเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานจัดบริการห้องสมุด ซึ่งหัวหน้างานห้องสมุดจบ
การศึกษาสาขาบรรณารักษศาสตร์ ส่วนครูเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอีก 5 คน ไม่ได้จบการศึกษา
ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการห้องสมุด การดำเนินงานห้องสมุด จึงศึกษาจากหนังสือ
คู่มือการจัดบริการห้องสมุดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้าน
การให้บริการของห้องสมุดให้บริการ 2 ด้าน คือ การให้บริการยืม - คืนหนังสือ และ
การให้บริการแนะนำการอ่าน ให้บริการในวันปฏิบัติราชการ ในเวลาพักกลางวัน วันละ
ประมาณ 40 นาที เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีภาระต้องรับผิดชอบหลายอย่าง เช่น การให้บริการ
อาหารกลางวันเด็กนักเรียนทุกวันและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร เนื่องจาก
เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวนหนังสือในห้องสมุดมีน้อย และส่วนใหญ่
เป็นหนังสือเก่าไม่ทันสมัย ปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ อำเภอ
ท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปได้ดังนี้

ประการที่ 1 เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจและเทคนิคในการจัดบริการ
ห้องสมุด

ประการที่ 2 โรงเรียนไม่มีวัสดุสารสนเทศเพียงพอ และขาดแหล่งสืบค้น
ที่ทันสมัย เช่น ฐานข้อมูล ซีดีรอม อินเทอร์เน็ตในโรงเรียน

ประการที่ 3 เจ้าหน้าที่มีภาระงานในหน้าที่รับผิดชอบมาก

ประการที่ 4 โรงเรียนขาดผู้ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดบริการห้องสมุด

2. กลยุทธ์ในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต

ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดทางเลือกในการพัฒนาและได้
อภิปรายวิเคราะห์ทางเลือกอย่างกว้างขวางด้วยเหตุผลและมีความเห็นให้กำหนดกลยุทธ์ใน
การพัฒนา ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์ และกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. จัดประชุมโดยใช้เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique :
FGT) ในเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ให้กับคณะกรรมการดำเนินงาน
ห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคาร เป็นเวลา 1 วัน ในวันที่ 25 เดือนมกราคม พ.ศ. 2554
เวลา 09.00 – 17.00น. ณ ห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

2. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด
มีชีวิตให้กับเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะกรรมการห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคาร เป็นเวลา
2 วัน ระหว่างวันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ห้องประชุมและห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุม
วิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

3. การศึกษาดูงานโดยได้ให้ครูไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ
ในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต คือ โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัด
กาฬสินธุ์ จำนวน 1 วัน ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554 ณ โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร
อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

4. การนิเทศเชิงให้คำปรึกษา มีเป้าหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมี
ความรู้ ความเข้าใจและมีขวัญกำลังใจในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตที่ดี โดยมีตัวชี้วัด
ความสำเร็จ คือการบริการจัดการห้องสมุดอย่างมีระบบ มีการจัดทรัพยากรสารสนเทศ
การจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดบริการและกิจกรรม ดำเนินการ 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1
ระหว่างวันที่ 24-25 กุมภาพันธ์ 2554 และระยะที่ 2 ระหว่างวันที่ 24-25 มีนาคม 2554

2. การพัฒนา

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาทั้งสิ้น 4 กลยุทธ์
คือ เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) การอบรมเชิงปฏิบัติการ
การศึกษาดูงาน และการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา มีผลการดำเนินการพัฒนา ดังนี้

1. เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT)

การประชุมปรึกษาหารือโดยใช้เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา (Focus
Group Technique : FGT) มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงาน
ห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่ม

สนทนาคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด ในวันที่ 25 เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 เวลา 09.00 – 17.00น. ณ ห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยเห็นว่าเป็นงานที่เร่งด่วนที่ควรดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตตามกรอบการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน และหมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ การจัดกลุ่มสนทนา มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 31 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด จำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 20 คน และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการสภาพการบริหารจัดการทั่วไปผู้บริหารจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตามความเหมาะสม โดยจัดให้มีห้องสมุดไว้บริการนักเรียน ครู และบุคลากรภายในโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายแผนงานการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน โดยมีแผนการพัฒนาห้องสมุดไว้ในแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดเพื่อการจัดการเรียนการสอนครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างชัดเจน ผู้บริหารจัดให้มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน โดยมีการกำหนดโครงสร้าง ระบบการบริหารงานห้องสมุด และคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด โรงเรียนมีการแจ้งนโยบายเกี่ยวกับห้องสมุดให้บุคลากรทราบมีการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่คณะกรรมการเพื่อการบริหารงานห้องสมุด มีคำสั่งแต่งตั้งครูทำหน้าที่บรรณารักษ์เป็นคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ มีการเสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนที่ดีพอ ผู้บริหารจัดให้มีครูทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน โดยมีการแต่งตั้ง/มอบหมายครูให้ทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน มีการเสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน ผู้บริหารจัดหางบประมาณสำหรับพัฒนาห้องสมุด โดยมีการจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุด ผู้บริหารนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน มีแผนการนิเทศห้องสมุด มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง แต่ปัญหาที่พบคือ ที่ตั้งของห้องสมุดไม่มีความเหมาะสมเนื่องจากตัดแปลงจากห้องเรียน ทำให้มีขนาดเล็กคับแคบ และไม่สามารถแยกอาคารเป็นเอกเทศทำให้บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

วัสดุครุภัณฑ์ ยังมีความขาดแคลน ได้แก่ ชั้นวางหนังสือ ผู้อ่านวารสาร ผู้เก็บหนังสือพิมพ์ และ พัฒนารูปอากาศ การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานห้องสมุดยังไม่ชัดเจน มีการตั้ง คณะกรรมการห้องสมุดแต่ยังไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการมอบหมายคำสั่งปฏิบัติ หน้าที่ แต่ไม่เหมาะสมกับผู้รับมอบหมาย การส่งเสริมสนับสนุน และสร้างโอกาสให้บุคลากรที่ ทำหน้าที่ดำเนินงานห้องสมุดได้รับการพัฒนาอย่างไม่เพียงพอ มีการจัดสรรงบประมาณประจำปี เพื่อสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดแต่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนา แผนการนิเทศงานห้องสมุด การนิเทศ ติดตามและประเมินผลไม่ต่อเนื่อง ผู้นิเทศขาดความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดำเนินงาน ห้องสมุด และไม่มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริม ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด สภาพทั่วไปพบว่า ผู้บริหารจัด ให้ชุมชนมาใช้บริการห้องสมุดในการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ผู้บริหารจัดให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาห้องสมุด โรงเรียน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน ห้องสมุด แต่ปัญหาที่พบคือ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดมี น้อย ขาดการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ เพื่อพัฒนาห้องสมุด โรงเรียน มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง สภาพทั่วไปพบว่า ผู้บริหารใช้ ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ผู้บริหารมีนิสัยรักการอ่าน แต่ปัญหาที่พบคือ ขาดการเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้านห้องสมุด

หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู จำแนกเป็นครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอน จาก การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยสรุปได้ว่า ด้าน ครูบรรณารักษ์ มาตรฐานที่ 1 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด สภาพพบว่า ครูบรรณารักษ์มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจการพัฒนางานห้องสมุด โรงเรียน มีการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาห้องสมุดที่มีการกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนงาน/โครงการห้องสมุดที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน มีการประเมินผล การดำเนินงาน แต่ปัญหาที่พบคือ การจัดทำโครงสร้างการปฏิบัติงาน เช่น งานบริหารจัดการ ห้องสมุด งานเทคนิค งานบริการ และงานกิจกรรมไม่ครบถ้วนและไม่ชัดเจน งานประชาสัมพันธ์ ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร สภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควร มุมสำหรับการค้นคว้าที่ไม่น่าสนใจ ไม่ดึงดูดให้นักเรียนเข้ามาใช้บริการห้องสมุด การอำนวยความสะดวกผู้ใช้บริการมีน้อย มีการประเมินผลการดำเนินงานแต่ไม่ได้นำผลการประเมินมาใช้ ในการพัฒนางานห้องสมุดและการประเมินผลไม่ต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 2 ครูบรรณารักษ์มี

ความสามารถในการปฏิบัติงานเทคนิค พบว่า ครูบรรณารักษ์จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ครูบรรณารักษ์จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ครูบรรณารักษ์มีการจัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการหรือทำรายการ (ด้วยฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์) ของทรัพยากรสารสนเทศ ครูบรรณารักษ์มีการปฏิบัติงานเทคนิคเพื่อเตรียมให้บริการ แต่ปัญหาที่พบคือการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ยังเป็นปัญหาเพราะงบประมาณมีน้อย และการทำบัตรรายการ การซ่อมแซมหนังสือยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาไม่ค่อยตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ การทำบัตรรายการ การซ่อมแซมหนังสือยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ การใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศไม่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน การใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศไม่สะดวกต่อการเข้าถึงและใช้บริการสืบเนื่องจากงานเทคนิคที่ไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้การยืม-คืน หนังสือยังไม่เป็นระบบติดตามหนังสือได้ยาก หนังสือหาย มาตรฐานที่ 3 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ สภาพทั่วไปพบว่า ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุด โรงเรียนมีการแนะนำการใช้ห้องสมุด มีการจัดบริการการอ่านและการศึกษาค้นคว้า ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการยืม-คืน ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า แต่ปัญหาที่พบคือ การจัดทำตารางการใช้ห้องสมุดแต่ละกลุ่มสาระหรือแต่ละห้องไม่ชัดเจน ครูบรรณารักษ์มีภาระงานสอนจึงไม่มีเวลาดำเนินการให้บริการ บรรณารักษ์ขาดการสรรหากิจกรรม วิธีการที่จะดึงดูดให้นักเรียนเข้ามาใช้บริการห้องสมุด มีการอำนวยความสะดวกผู้ใช้บริการน้อย การจัดบริการเชิงรุกไม่หลากหลาย ไม่มีบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทางอินเทอร์เน็ต เนื่องจากขาดแคลนทรัพยากร อุปกรณ์ที่มีอยู่ก็ชำรุดใช้งานไม่ได้ มาตรฐานที่ 4 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม สภาพทั่วไปพบว่า ครูบรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ปัญหาที่พบคือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไม่หลากหลายและไม่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากขาดการติดตามผล ไม่มีกิจกรรมที่บูรณาการจากแต่ละกลุ่มสาระวิชาในการให้นักเรียนค้นคว้าเอกสารในห้องสมุด และครูไม่ค่อยนำนักเรียนมาใช้บริการห้องสมุดในกิจกรรมที่ต้องใช้แหล่งเรียนรู้ห้องสมุด มาตรฐานที่ 5 ครูบรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สภาพทั่วไปพบว่า ครูบรรณารักษ์มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและมีนิสัยรักการอ่าน เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษา ดูงานอย่างต่อเนื่อง เป็นสมาชิกชมรมวิชาชีพที่เกี่ยวกับห้องสมุด แต่ปัญหาที่พบคือ ขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด เกี่ยวกับด้านครูผู้สอน มาตรฐานที่ 6 ครูผู้สอนมีการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน สภาพทั่วไปพบว่า ครูผู้สอนมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้ห้องสมุดในสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการเสนอหรือคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ แต่ปัญหาที่พบคือ ครูผู้สอนขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ มาตรฐานที่ 7 ครูผู้สอนมีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน สภาพทั่วไปพบว่า ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างหลากหลาย และมีการประสานความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีการประเมินผลงานที่เกิดจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน แต่ปัญหาที่พบคือไม่มีการรายงานผลการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต่อผู้บริหาร โรงเรียน และไม่มี การนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มาตรฐานที่ 8 ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สภาพทั่วไปพบว่า ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการสอนและพัฒนาตนเอง ครูผู้สอนมีนิสัยรักการอ่าน แต่ปัญหาที่พบคือ ไม่ได้รับการอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงานด้านห้องสมุดหรือแหล่งการเรียนรู้/กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในแต่ละปีการศึกษา

หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีความสามารถในการรับรู้ เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ สภาพทั่วไปพบว่า นักเรียนกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ สามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตัดสินใจเลือกสารสนเทศที่เข้าถึงได้อย่างถูกต้อง สรุป เรียบเรียงแนวคิดจากสารสนเทศที่ค้นพบได้ และสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าได้ แต่ปัญหาที่พบคือ นักเรียนไม่สามารถจัดเก็บ/เผยแพร่สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง ขาดจิตสำนึกที่ดีและมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ มาตรฐานที่ 2 นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีนิสัยรักการอ่าน สภาพทั่วไปพบว่า นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนยืมหนังสืออย่างสม่ำเสมอ ปริมาณการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นเหมาะสมกับระดับชั้น แต่ปัญหาที่พบคือ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดขึ้น และนักเรียนเข้าใช้บริการห้องสมุดมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งหมด

หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ มาตรฐานที่ 1 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์ สภาพทั่วไปพบว่า ห้องสมุดมีสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน

โดย พระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไว้บริการนักเรียนอย่างเพียงพอ มีเอกสารหลักสูตรสำหรับครู ได้แก่ หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรครบทุกชั้น ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ปัญหาที่พบคือ ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือ หนังสืออ้างอิง วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จุลสารในปริมาณน้อย มีจำนวนหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรและตอบสนองความเพลิดเพลิน จำนวนน้อยกว่า 20 เล่ม ต่อนักเรียนหนึ่งคน หนังสืออ้างอิงมีน้อย 1 เล่ม ต่อนักเรียนมากกว่า 20 คน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานมีน้อย จำนวน 1 เล่ม ต่อ นักเรียนมากกว่า 100 คน วารสาร/นิตยสารที่มีการบอกรับเป็นสมาชิกที่มีไม่ทันสมัย หนังสือพิมพ์ไม่หลากหลายและไม่เป็นปัจจุบัน มาตรฐานที่ 2 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ได้พิมพ์สภาพทั่วไปพบว่า โรงเรียนมีทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ได้พิมพ์ครอบคลุมเกือบทุกรายการ แต่ปัญหาที่พบคือ ห้องสมุดมีวัสดุประกอบการเรียนรู้และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ในปริมาณที่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น ไม่มีลูกโลก แผนที่ จำนวนเกม ของเล่นเสริมทักษะ ชุดภาพพลิก วิดีทัศน์/ซีดี-รอม/แผ่นวีดิทัศน์ ระบบดิจิทัล บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) มีน้อยและไม่หลากหลาย ไม่เหมาะสมกับผู้ใช้บริการในห้องสมุด บริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทางอินเทอร์เน็ตไม่สะดวก จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการสืบค้นในห้องสมุดมีเพียง 1 เครื่อง ระบบอินเทอร์เน็ตมีความเร็วต่ำและชำรุดใช้งานไม่ได้

สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมนำมาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนพร้อมแนวทางการพัฒนาได้ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 วิเคราะห์เปรียบเทียบจุดอ่อน-จุดแข็ง ในการพัฒนาระบบงานห้องสมุดมีชีวิต
โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ ตามมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตทั้ง 4 หมวด

หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร

หัวข้อพิจารณา	จุดแข็ง	จุดอ่อน
มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหาร มีความสามารถในการ บริหารจัดการ	<ol style="list-style-type: none"> มีแหล่งเรียนรู้ตามความเหมาะสม มีห้องสมุดไว้บริการนักเรียน ครู และบุคลากรภายในโรงเรียน มีแผนการพัฒนาห้องสมุดไว้ในแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดเพื่อการจัดการเรียนการสอนครอบคลุมทุกกลุ่มสาระ มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างชัดเจน มีการกำหนดโครงสร้าง ระบบการบริหารงานห้องสมุดและคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน มีการแจ้งนโยบายเกี่ยวกับห้องสมุดให้บุคลากรทราบ 	<ol style="list-style-type: none"> ที่ตั้งของห้องสมุดไม่มีความเหมาะสม มีขนาดเล็กคับแคบ บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ การขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ทรัพยากรสารสนเทศ การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานห้องสมุดไม่ชัดเจน คณะกรรมการห้องสมุดไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง การมอบหมายคำสั่งปฏิบัติหน้าที่ แต่ไม่เหมาะสมกับผู้รับมอบหมาย การส่งเสริมสนับสนุน และสร้างโอกาสให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ดำเนินงานห้องสมุดขาดการได้รับการพัฒนา การจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนและพัฒนห้องสมุดมีไม่เพียงพอต่อการพัฒนา

หัวข้อพิจารณา	จุดแข็ง	จุดอ่อน
	<p>7. มีการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่คณะกรรมการเพื่อการบริหารงานห้องสมุด</p> <p>8. มีคำสั่งแต่งตั้งครูทำหน้าที่บรรณารักษ์เป็นคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ</p> <p>9. มีการเสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนที่ดีพอ</p> <p>10. มีการแต่งตั้ง/มอบหมายครูให้ทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน</p> <p>11. มีการเสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่ทำหน้าที่ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน</p> <p>12. มีการจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุด</p> <p>13. มีแผนการนิเทศห้องสมุด</p> <p>14. มีการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน</p> <p>15. มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง</p>	<p>8. การนิเทศ ติดตามและประเมินผลไม่ต่อเนื่อง</p> <p>9. ผลการประเมินไม่ได้นำมาใช้ในการพัฒนา</p>

หัวข้อพิจารณา	จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหาร ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด</p> <p>มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง</p>	<ol style="list-style-type: none"> จัดให้ชุมชนมาใช้บริการห้องสมุดในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นกรรมการงานห้องสมุด <ol style="list-style-type: none"> ผู้บริหารใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน ผู้บริหารมีนิสัยรักการอ่าน 	<ol style="list-style-type: none"> กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุดมีน้อย ขาดการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ เพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน <ol style="list-style-type: none"> ผู้บริหารขาดการเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านห้องสมุด

หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู

หัวข้อพิจารณา	จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>2.1 ด้านครูบรรณารักษ์</p> <p>มาตรฐานที่ 1 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด</p>	<ol style="list-style-type: none"> ครูบรรณารักษ์มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจการพัฒนางานห้องสมุด โรงเรียน มีการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาห้องสมุดที่มีการกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนงาน/โครงการห้องสมุดที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน มีการประเมินผลการดำเนินงาน 	<ol style="list-style-type: none"> การจัดทำโครงการปฏิบัติการปฏิบัติงาน เช่น งานบริหารจัดการห้องสมุด งานเทคนิค งานบริการ และงานกิจกรรมไม่ครบถ้วนและไม่ชัดเจน งานประชาสัมพันธ์ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร สภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควร ไม่ได้นำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนางานห้องสมุด

หัวข้อพิจารณา	จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>มาตรฐานที่ 2</p> <p>ครูบรรณารักษ์มี</p> <p>ความสามารถในการ</p> <p>ปฏิบัติงานเทคนิค</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร 2. จัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการหรือทำรายการ (ด้วยฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์) ของทรัพยากรสารสนเทศ 3. มีการปฏิบัติงานเทคนิคเพื่อเตรียมให้บริการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาไม่ค่อยตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ 2. การทำบัตรรายการ การซ่อมแซมหนังสือยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ 3. การใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศไม่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน 4. การใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศไม่สะดวกต่อการเข้าถึงและใช้บริการ 5. งานเทคนิคไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้การยืม-คืน หนังสือยังไม่
<p>มาตรฐานที่ 3</p> <p>ครูบรรณารักษ์มี</p> <p>ความสามารถในการ</p> <p>ให้บริการ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุดโรงเรียน 2. มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด 3. มีการจัดบริการการอ่านและการศึกษาค้นคว้า 4. มีการจัดบริการยืม-คืน ครูบรรณารักษ์ 5. มีการจัดบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า 	<p>เป็นระบบ ติดตามหนังสือได้ยาก หนังสือหาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดทำตารางการใช้ห้องสมุดแต่ละกลุ่มสาระหรือแต่ละห้องไม่ชัดเจน 2. การจัดบริการเชิงรุกไม่หลากหลาย 3. ไม่มีบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทางอินเทอร์เน็ต

หัวข้อพิจารณา	จุดแข็ง	จุดอ่อน
<p>มาตรฐานที่ 4</p> <p>ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม</p>	<p>1. มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้</p>	<p>1. การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไม่หลากหลาย</p> <p>2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไม่ต่อเนื่อง</p>
<p>มาตรฐานที่ 5</p> <p>ครูบรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>1. มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และมีนิสัยรักการอ่าน</p> <p>2. เข้าร่วมอบรม สัมมนา ศึกษา ดูงานอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3. เป็นสมาชิกชมรมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด</p>	<p>1. ขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด</p>
<p>2.2 ครูผู้สอน</p> <p>มาตรฐานที่ 6</p> <p>ครูผู้สอนมีการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน</p>	<p>1. มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้ห้องสมุดในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ</p>	<p>1. ขาดการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้</p>
<p>มาตรฐานที่ 7</p> <p>ครูผู้สอนมีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน</p>	<p>2. มีส่วนร่วมในการเสนอหรือคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ</p> <p>3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้</p> <p>1. จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างหลากหลาย</p> <p>2. จัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>1. ไม่มีการรายงานผลการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต่อผู้บริหารโรงเรียน</p> <p>2. ไม่มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน</p>

หัวข้อพิจารณา	จุดแข็ง	จุดอ่อน
มาตรฐานที่ 8 ครูผู้สอนมีการพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง	<ol style="list-style-type: none"> 3. ประสานความร่วมมือกับครู บรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 4. ประเมินผลการจัดกิจกรรม ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 5. ประเมินผลงานที่เกิดจากการจัด กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการ อ่านของนักเรียน <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเป็นแหล่ง ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการ สอนและพัฒนาตนเอง 2. ครูผู้สอนมีนิสัยรักการอ่าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรม ประชุม สัมมนาศึกษาดูงาน ด้านห้องสมุดหรือแหล่งการ เรียนรู้/กิจกรรมส่งเสริม การอ่านในแต่ละปีการศึกษา

หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน

มาตรฐานที่ 1
นักเรียนมีความสามารถ
ในการรับรู้ เข้าถึงและ
ใช้ประโยชน์จาก
สารสนเทศ

1. กำหนดลักษณะและขอบเขต
ของสารสนเทศที่ต้องการได้
2. ค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้
อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ตัดสินใจเลือกสารสนเทศที่
เข้าถึงได้อย่างถูกต้อง
4. สรุป เรียบเรียงแนวคิดจาก
สารสนเทศที่ค้นพบได้
5. สร้างองค์ความรู้จากการศึกษา
ค้นคว้าได้

1. นักเรียนไม่สามารถจัดเก็บ/
เผยแพร่สารสนเทศได้อย่าง
ถูกต้อง
2. นักเรียนขาดจิตสำนึกที่ดีและ
ไม่มีคุณธรรมจริยธรรมใน
การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

หัวข้อพิจารณา	จุดแข็ง	จุดอ่อน
มาตรฐานที่ 2 นักเรียนมีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและมีนิสัย รักการอ่าน	1. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดอย่าง สม่ำเสมอ 2. นักเรียนยืมหนังสืออย่าง สม่ำเสมอ 3. ปริมาณการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น เหมาะสมกับระดับชั้น	1. นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจ เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริม การอ่านที่โรงเรียนจัดขึ้น 2. นักเรียนเข้าใช้บริการห้องสมุด มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับ จำนวนนักเรียนทั้งหมด
หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ		
มาตรฐานที่ 1 ทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทวัสดุตีพิมพ์	1. มีสารานุกรมไทยสำหรับ เยาวชนโดยพระราชประสงค์ ในพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวไว้บริการนักเรียน อย่างเพียงพอ 2. มีเอกสารหลักสูตรสำหรับครู ได้แก่ หลักสูตรและเอกสาร ประกอบหลักสูตรครบทุกชั้น ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	1. หนังสือ หนังสืออ้างอิง วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร มีปริมาณน้อย 2. หนังสือที่สอดคล้องกับ หลักสูตรและตอบสนอง ความเปลี่ยนแปลงมีน้อย 3. หนังสืออ้างอิง และ พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถานมีน้อย 4. วารสาร/นิตยสารที่มี ไม่ทันสมัย 5. หนังสือพิมพ์ไม่หลากหลาย และไม่เป็นปัจจุบัน
มาตรฐานที่ 2 ทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์	1. มีทรัพยากรสารสนเทศประเภท วัสดุไม่ตีพิมพ์ครอบคลุม เกือบทุกรายการ	1. วัสดุสื่อประกอบการเรียนรู้ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ในปริมาณที่ไม่เหมาะสมและ ไม่สอดคล้องกับหลักสูตรและ ความต้องการของผู้ใช้บริการ บางชนิดชำรุดใช้งานไม่ได้

2. การกำหนดเป้าหมายและวิธีการพัฒนา

มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุง แก้ไขพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมนิวทยาการที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยใช้กลยุทธ์ เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 31 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด จำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 24 คน และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 4 คน ในวันที่ 25 เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 เวลา 09.00 – 17.00 น. ณ ห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมนิวทยาการ ตำบลยางชุมนุมนิวทยาการ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดศรีสะเกษ ผลจากสนทนากลุ่มย่อย ได้ข้อมูลซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต เพื่อให้ได้กระบวนการและวิธีปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของแต่ละด้านของงานห้องสมุดมีชีวิต ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 กระบวนการและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางชุมนุมนิวทยาการ ตามมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตทั้ง 4 หมวด

กรอบงาน	เป้าหมายการพัฒนา	กระบวนการและวิธีปฏิบัติ
หมวดที่ 1 มาตรฐาน ด้านผู้บริหาร	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม 2. มีการจัดทำวิสัยทัศน์และแผนการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร 3. มีนโยบายการดำเนินงานห้องสมุดที่ชัดเจน และจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร 4. มีการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้เข้าประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการและการศึกษาดูงาน 5. เป็นสมาชิก/ชมรมวิชาชีพ 6. มีการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน 2. กำหนดวิสัยทัศน์ มีโครงสร้างการบริหารงานของห้องสมุด 3. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด 4. จัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่บุคลากรให้ตรงกับความถนัด ความรู้ ความสามารถ 5. ส่งบุคลากรของห้องสมุดเข้ารับการฝึกอบรม ประชุม ศึกษาดูงานการพัฒนาห้องสมุด

กรอบงาน	เป้าหมายการพัฒนา	กระบวนการและวิธีปฏิบัติ
<p>หมวดที่ 2 มาตรฐาน ด้านครู</p>	<p>7. มีการจัดอาคารสถานที่และ บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้</p> <p>8. จัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาห้องสมุด</p> <p>1. มีการจัดทำแผนงาน/โครงการ พัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร</p> <p>2. มีการบริการอย่างครบวงจร</p> <p>3. มีจำนวนผู้ใช้บริการมากขึ้นและ พึงพอใจในการให้บริการ</p> <p>4. เจ้าหน้าที่ได้รับการพัฒนาให้มี ความรู้ความเชี่ยวชาญในงาน เทคนิค</p> <p>5. มีอุปกรณ์ในงานเทคนิคอย่าง เพียงพอ ครบถ้วน</p> <p>6. มีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด อย่างสม่ำเสมอ</p> <p>7. กำหนดเวลา เปิด - ปิด ห้องสมุด ที่ชัดเจน</p> <p>8. จัดบริการประเภทต่าง ๆ ให้ สอดคล้องกับหลักสูตร</p>	<p>6. จัดทำสมุดบันทึกการนิเทศงาน และบันทึกอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และรายงานผู้บริหารอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p> <p>7. จัดผังห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด เรียบร้อย สวยงาม บรรยากาศดี</p> <p>8. มีผู้แทนชุมชนเข้าประชุม วางแผน พัฒนาและร่วมดำเนินการตามแผน ในบทบาทที่เหมาะสม</p> <p>1. จัดทำโครงการและแผนการ ปฏิบัติงานห้องสมุดที่สอดคล้อง กับนโยบายของโรงเรียนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>2. ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ภายใน ห้องสมุดให้น่าดู น่าอยู่ น่าใช้ และมีมุมต่าง ๆ</p> <p>3. จัดนักเรียนช่วยงานห้องสมุด</p> <p>4. จัดทำคู่มือปฏิบัติงานห้องสมุด มี การติดตามประเมินผลและนำมาใช้ เพื่อการพัฒนา</p> <p>5. อบรมเชิงปฏิบัติการการดำเนินงาน ห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียน</p> <p>6. ศึกษาดูงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ</p> <p>7. นิเทศเชิงให้ปรึกษาเจ้าหน้าที่ ห้องสมุด</p>

กรอบงาน	เป้าหมายการพัฒนา	กระบวนการและวิธีปฏิบัติ
	<p>9. จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการอ่าน การแสวงหาข้อมูลเพื่อการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา</p> <p>10. จัดบริการสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายในประเทศและต่างประเทศ</p> <p>11. มีการใช้ห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการสอนมากขึ้น และครบทุกกลุ่มสาระ</p> <p>12. มีการประเมินผลและรายงานการปฏิบัติงานและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ</p>	<p>8. จัดทำแผนพับ วารสาร ประชาสัมพันธ์อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p> <p>9. เสนอของบประมาณโรงเรียน จัดซื้ออุปกรณ์ในงานเทคนิคให้ครบถ้วน</p> <p>10. เปิดบริการห้องสมุดตลอดเวลาทำการของสถานศึกษา</p> <p>11. จัดทำตารางการใช้ห้องสมุดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และแต่ละชั้น</p> <p>12. ให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าบริการแนะนำการอ่าน</p> <p>13. นำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการให้บริการยืม-คืน และสืบค้นข้อมูล</p> <p>14. จัดปฐมนิเทศ อบรม การใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้</p> <p>15. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>16. ประเมินผลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดและรายงานผลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง</p> <p>17. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน แสวงหาข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา</p>

กรอบงาน	เป้าหมายการพัฒนา	กระบวนการและวิธีปฏิบัติ
<p>หมวดที่ 3 มาตรฐาน ด้านนักเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น 2. ห้องสมุดการจัดกิจกรรมเชิงรุกมากขึ้น 3. ห้องสมุดมีสถิติการเข้าใช้เพิ่มมากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 18. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีแผนที่ชัดเจนเป็นรายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน 19. จัดมุมความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็นและตามความเหมาะสม 20. เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ใช้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ 21. ประชุมคณะครูขอความร่วมมือและจัดตารางการเข้าใช้ห้องสมุด 22. รวบรวมสถิติการเข้าใช้บริการสารสนเทศอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ประเมินผลและสรุปผลรายงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาและรายงานผู้บริหารทุกเดือน 23. รายงานผลการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตต่อผู้บริหารอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง <ol style="list-style-type: none"> 1. เสนอโครงการส่งเสริมการอ่านโครงการส่งเสริมคุณธรรมนักเรียนและประชาสัมพันธ์ห้องสมุดโดยให้มีกิจกรรมทุกเดือน นิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล และรายงานผู้บริหารทุกเดือน 2. จัดกิจกรรมเชิงรุกที่หลากหลาย ส่งเสริมการอ่านของนักเรียนและครอบครัว

กรอบงาน	เป้าหมายการพัฒนา	กระบวนการและวิธีปฏิบัติ
หมวดที่ 4 มาตรฐาน ด้านทรัพยากร สารสนเทศ	1. มีนโยบายการจัดการทรัพยากรสารสนเทศอย่างเหมาะสม (จัดซื้อ รับบริจาคและแลกเปลี่ยน) 2. มีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ อย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการ เข้าถึงและใช้บริการ 3. มีการดูแล ซ่อมแซม บำรุงรักษา ทรัพยากรสารสนเทศ	1. เสนอบประมาณจัดซื้อหนังสือที่ น่าสนใจหลากหลาย 2. จัดหา จัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ และทันสมัย 3. จัดการลงทะเบียน มีการจัดระบบ วิเคราะห์หมวดหมู่ ทำรายการ ทรัพยากรสารสนเทศให้เป็น ปัจจุบัน 4. มีเครื่องช่วยค้นในรูปแบบรายการ ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ 5. จัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศให้ พร้อมสำหรับให้บริการ 6. ซ่อมแซมและบำรุงรักษาทรัพยากร สารสนเทศ

จากการสนทนากลุ่มย่อย สรุปลงภาพปัจจุบันปัญหาของการดำเนินงานห้องสมุด
โรงเรียนยางชุมนุมนักวิชาการได้ว่า หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารจัดให้มี
ห้องสมุดตามความเหมาะสม มีแผนการพัฒนาห้องสมุดไว้ในแผนกลยุทธ์เป็นลายลักษณ์อักษร
มีการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด และเป็น
แบบอย่างในการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม แต่บรรยากาศของห้องสมุดไม่เอื้อต่อการ
เรียนรู้ ขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ ทรัพยากรสารสนเทศ การกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน
ห้องสมุดไม่ชัดเจน คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง และ
ไม่ได้รับการพัฒนา งบประมาณสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุดมีไม่เพียงพอขาดการนิเทศ
ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงาน หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู พบว่า ครูบรรณารักษ์มี
การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนงาน/โครงการพัฒนาที่ชัดเจน และสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์
ของโรงเรียน มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการจัด การเรียนการสอนตาม

หลักสูตรมีการปฏิบัติงานเทคนิคเพื่อเตรียมให้บริการ มีการจัดบริการการอ่านและการศึกษา
 ค้นคว้า การยืม-คืน มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอน
 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ ประสานความ
 ร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านประเมินผลการจัดกิจกรรม
 ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนา การสอนและ
 พัฒนาตนเอง แต่ปัญหาที่พบคือ การจัดทำโครงสร้างการปฏิบัติงาน ยังไม่ครบถ้วนและไม่ชัดเจน
 งานประชาสัมพันธ์ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร สภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการจัด
 การเรียนรู้เท่าที่ควร การอำนวยความสะดวกผู้ใช้บริการมีน้อย การติดตามและประเมินผลไม่
 ต่อเนื่องและไม่มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนางานห้องสมุด ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่
 งานเทคนิคยังไม่สมบูรณ์ การจัดบริการเชิงรุกไม่หลากหลาย ขาดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้
 และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด ครูผู้สอนขาดการมีส่วนร่วมใน
 การประเมินผลการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ และไม่ได้รับการพัฒนาตนเองด้านห้องสมุด
 การติดตามและประเมินผลไม่ต่อเนื่องและไม่มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนางาน
 ห้องสมุด หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน พบว่า นักเรียนกำหนดคัลักษณะ ขอบเขตค้นหา
 และตัดสินใจเลือกสารสนเทศที่ต้องการได้ เข้าใช้ห้องสมุดและยืมหนังสืออย่างสม่ำเสมอ แต่
 ปัญหาที่พบคือ นักเรียนไม่สามารถจัดเก็บ/เผยแพร่สารสนเทศได้อย่างถูกต้อง ขาดจิตสำนึกที่
 ดีและไม่มีความซื่อสัตย์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริม
 การอ่าน การใช้บริการห้องสมุดมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับนักเรียนทั้งหมด และหมวดที่ 4
 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์ และ
 สารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ มีครอบคลุมเกือบทุกรายการ แต่มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ
 และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ บางรายการชำรุดและไม่ทันสมัย

การดำเนินงานภายหลังจากการสรุปสภาพปัจจุบันปัญหาที่แท้จริงและเป้าหมาย
 การพัฒนาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางอู่วิทยาการ ตามกรอบการ
 ดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 ด้าน
 คือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐาน
 ด้านนักเรียน และหมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยใช้กลยุทธ์ เทคนิคการจัด
 กลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) ทำให้ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยร่วมแสดงความ
 คิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานและให้บริการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียน
 ยางอู่วิทยาการ มีกลยุทธ์และรูปแบบดำเนินการ ซึ่งเป็นผลจากการสนทนาดังกล่าว ดังนี้

1. จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และฝึกการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน จำนวน 2 วัน ระหว่างวันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ห้องประชุมและห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ

2. จัดให้มีการศึกษาดูงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางตลาดวิทยาการ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ชมการทำงานหรือสถานที่จริงในการปฏิบัติงาน จำนวน 1 วัน ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554

3. จัดให้มีการนิเทศเชิงให้คำปรึกษาการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความชำนาญในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตมาให้ความรู้คำแนะนำช่วยเหลือครูและสนับสนุนให้กำลังใจ เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจและมีขวัญกำลังใจในการจัดบริการห้องสมุด ดำเนินการระหว่างวันที่ 24-25 กุมภาพันธ์ 2554 และระหว่างวันที่ 24-25 มีนาคม 2554

2. การอบรมเชิงปฏิบัติการ

มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ร่วมวิจัย จำนวน 30 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต เพื่อให้สามารถพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตครอบคลุมกรอบงานห้องสมุดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เวลาในการอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 วัน คือ ระหว่างวันที่ 10-11 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ห้องประชุมและห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ ตำบลยางชุมนุม อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผู้ร่วมวิจัยจะได้รับฟังการบรรยาย การศึกษาเอกสารและการฝึกการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โดยมีรายละเอียดการอบรมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิทยากรได้อธิบายและให้ความรู้ในเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต

2. วิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต ดังนี้

2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต

2.2 มาตรฐานห้องสมุดมีชีวิต

หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร

หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู

หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน

หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ

3. วิทยากรบรรยายให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนา
การดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ดังนี้

3.1 การจัดการห้องสมุด

3.2 การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

3.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ

3.4 การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ

4. ผู้ร่วมวิจัยได้ฝึกปฏิบัติการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตตามกรอบงาน
โดยมีวิทยากรแนะนำอย่างใกล้ชิดและให้วิทยากรตรวจสอบความถูกต้อง

5. ผู้ร่วมวิจัยได้นำผลการฝึกปฏิบัติงานของตนเสนอต่อที่ประชุมเพื่อ
แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

6. วิทยากรได้เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยแสดงความคิดเห็น ชักถาม
ข้อสงสัยหรือซักถามปัญหาต่าง ๆ นำไปสู่แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต

7. วิทยากรได้ให้ผู้ร่วมวิจัยประเมินผลการฝึกอบรม หลังจากจบ
กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด

ผลการดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า คณะผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความรู้
ความเข้าใจในแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตในระดับมากที่สุด
และจากการสัมภาษณ์ พบกับผู้ร่วมวิจัยทำให้ทราบว่า คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดมี
ความพึงพอใจในการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นอย่างมาก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด สามารถมองเห็นปัญหา วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุและ
เลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รวมทั้งมีความมุ่งมั่น
ที่จะพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตเป็นอย่างมาก ผู้ร่วมวิจัยหลายคนมีความมั่นใจว่า
จะสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ไปใช้พัฒนาห้องสมุดมีชีวิต
โรงเรียนได้ ดังข้อมูลจากผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และวิทยากร ดังนี้

“...ผู้ดำเนินการอบรมมีการวางแผนการดำเนินงานและเตรียมการเป็นอย่างดี มี
การประชุมทุกฝ่ายเพื่อเตรียมงาน และเน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

“...วิทยาการเตรียมตัวมาดี มีกิจกรรมหลากหลายให้ฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความสามารถ และเป็นกันเอง บรรยากาศไม่เครียด...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

“...ขั้นตอนการปฏิบัติงานห้องสมุดมีชีวิตสามารถทำได้จริง และแก้ปัญหาของงานห้องสมุดที่มีอยู่เดิมได้...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 3. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

“...เมื่อได้รับการอบรมวิทยาการได้ให้ฝึกปฏิบัติจริง เหมาะสมกับความสามารถของผู้เข้าอบรม ทำให้เข้าใจกระบวนการ และขั้นตอนในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต รวมทั้งการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิต การจัดกิจกรรมกรรมเชิงรุก การบริหารจัดการห้องสมุด เพื่อให้เกิดความพึงพอใจและประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้บริการห้องสมุด...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 4. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

“...การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก วิทยาการถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี คณะครูได้รับความรู้ความเข้าใจ และได้ฝึกปฏิบัติงานห้องสมุดตามมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตทั้งด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน และด้านทรัพยากรสารสนเทศ ทำให้เกิดความมั่นใจที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการในภาระงานที่ตนเองรับผิดชอบได้...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 5. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

“...ผู้ร่วมวิจัยสามารถปฏิบัติงานห้องสมุดตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตและตามขั้นตอนวิธีการดำเนินงานห้องสมุดได้ตามแผน มีความชำนาญในงานเทคนิคมากขึ้น มีความเข้าใจในการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมและรายงานผลอย่างชัดเจน มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานห้องสมุด อีกทั้งผู้เข้าอบรมทุกคนก็มีความตั้งใจจริงในการอบรม...”

(ผู้วิจัย. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : การสังเกต)

“...คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดมีความตั้งใจจริงในการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ทำให้การจัดอบรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และผู้เข้ารับการอบรมทุกคนสามารถที่จะพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตได้อย่างถูกต้อง ครอบคอบ ครอบคลุมมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตได้อย่างดีมาก...”

(วิทยากร. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้สะท้อนผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินนำมาวิเคราะห์และแปลผล ดังข้อมูลในตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงผลระดับความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางอู้มวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับ		แปลผล
	ความพึงพอใจ		
	\bar{X}	S.D.	
1. การมีส่วนร่วมในการอบรมเชิงปฏิบัติการ	4.83	0.46	มากที่สุด
2. ความรู้ ความสามารถ ทักษะของวิทยากร	4.80	0.41	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของระยะเวลาอบรมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ	4.40	0.77	มาก
4. ความเหมาะสมในการแบ่งกลุ่มปฏิบัติการกิจกรรม	4.73	0.45	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมการจัดกิจกรรมของวิทยากร	4.47	0.82	มาก
6. กิจกรรมที่ปฏิบัติทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมเกิดการเรียนรู้	4.77	0.43	มากที่สุด
7. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมอบรมกับวิทยากร	4.80	0.41	มากที่สุด
8. การอภิปรายผล การรายงานและการนำเสนอผลงาน	4.80	0.48	มากที่สุด
9. ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานด้านผู้บริหารของห้องสมุดมีชีวิต	4.87	0.35	มากที่สุด
10. ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานด้านครูของห้องสมุดมีชีวิต	4.90	0.31	มากที่สุด
11. ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานด้านผู้เรียนของห้องสมุดมีชีวิต	4.90	0.31	มากที่สุด
12. ความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมีชีวิต	4.90	0.31	มากที่สุด
13. การปรับกระบวนการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต	4.83	0.38	มากที่สุด

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
14. มีความมั่นใจในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ทำให้ผู้รับบริการใช้บริการห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.93	0.25	มากที่สุด
โดยรวม	4.78	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.78$) เพื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า

ผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจในความมั่นใจในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ทำให้ผู้รับบริการใช้บริการห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ($\bar{X}=4.93$) รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานด้านครู มาตรฐานด้านผู้เรียน และมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ของห้องสมุดมีชีวิต ($\bar{X}=4.90$) และมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานด้านผู้บริหารของห้องสมุดมีชีวิต ($\bar{X}=4.87$) ส่วนความเหมาะสมของระยะเวลาอบรมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ ($\bar{X}=4.40$) ผู้ร่วมวิจัยที่ความพึงพอใจเป็นอันดับสุดท้าย ดังตัวอย่างความคิดเห็นเพิ่มเติมท้ายแบบประเมินความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการ ต่อไปนี้

“...ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้รับความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต มาตรฐานห้องสมุดมีชีวิต รวมทั้งการปฏิบัติงานเทคนิคด้านต่าง ๆ ของห้องสมุดอย่างถูกต้อง เกิดความเข้าใจดีขึ้น เพราะได้ศึกษาความรู้จากเอกสาร การฝึกปฏิบัติจริง และการรับฟังความรู้จากวิทยากร จนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถทำได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน...”

(ผู้ร่วมวิจัย. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : แบบประเมินการอบรม)

“...ขั้นตอนการปฏิบัติงานพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตสามารถทำได้จริง และแก้ปัญหาของงานห้องสมุดที่มีอยู่เดิมได้...”

(ผู้ร่วมวิจัย. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : แบบประเมินการอบรม)

“...มีทักษะเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตอย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจน จากการศึกษาเอกสารและฝึกปฏิบัติจริง คิดว่าสามารถนำไปใช้พัฒนางานห้องสมุดที่รับผิดชอบให้บรรลุมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตได้...”

(ผู้ร่วมวิจัย. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : แบบประเมินการอบรม)

“...ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นมาก วิทยากรมีความรู้ความสามารถ ระยะเวลาในการอบรม และสถานที่มีความเหมาะสม ทำให้การอบรมไม่เครียดและคิดว่าจะนำความรู้ไปพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตต่อไป...”

(ผู้ร่วมวิจัย. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : แบบประเมินการอบรม)

สรุปผลการดำเนินการเกี่ยวกับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต มาตรฐานห้องสมุดมีชีวิต การพัฒนา การดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด การบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต เทคนิคในการปฏิบัติงานห้องสมุดมีชีวิต การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การจัดกิจกรรมเชิงรุก การวางแผนการดำเนินงาน การบำรุงดูแลและรักษาทรัพยากรสารสนเทศ ตลอดจนการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน ได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ

2.2 การศึกษาดูงาน

มีเป้าหมายเพื่อให้คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด มีความรู้และสามารถพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รวมทั้งปฏิบัติงานเทคนิคได้ และนำความรู้ที่ได้มาเทียบเคียงและประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคารในภาระงานที่ตนเองรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุด เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนและชุมชนต่อไป โดยใช้เวลาในการศึกษาดูงานเป็นเวลา 1 วัน คือ วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554 ณ โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งได้ดำเนินการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. แจ้งกำหนดการศึกษาดูงานวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554
2. โรงเรียนขอศึกษาดูงานเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต

ณ โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ และการจัดกิจกรรมส่งเสริม
การอ่าน เวลา 09.00 ถึง 16.00 น.

3. ดำเนินการศึกษาดูงานการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ตั้งแต่เวลา 09.00
ถึง 12.00 น.
4. ดำเนินการศึกษาดูงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตั้งแต่เวลา 13.00
ถึง 16.00 น.
5. ซักถามปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต และการจัด
กิจกรรมของห้องสมุดมีชีวิต

6. เสร็จสิ้นในการศึกษาดูงาน

ผลการดำเนินการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด
มีชีวิต โรงเรียนยางอุ้มวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดำเนินการศึกษา
การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยกระบวนการ
ศึกษาดูงานที่โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ในวันที่ 17
กุมภาพันธ์ 2554 ตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 16.00 น. โดยดำเนินการดังนี้

1. ผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการศึกษาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตและ
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยละเอียดและบันทึกผลการศึกษาดูงาน โดยใช้แบบบันทึก
การศึกษาดูงานการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต

2. ผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกิจกรรมที่เป็นจุดเด่น ดังหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร

- 2.2 มาตรฐานด้านครู

- 2.3 มาตรฐานด้านนักเรียน

- 2.4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ

- 2.4.1 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

3. ผลที่ได้รับจากการศึกษาดูงานได้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงาน

ห้องสมุดมีชีวิต และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่น่าสนใจ

- 4.1 โครงการวางทุกงาน อ่านทุกคน

- 4.2 การประกวดการแต่งกลอน

4.3 การประกวดการเขียนเรียงความ

4.4 บัตรคำนำหน้า

4.5 ฝูงความรู้สู่ชุมชน

4.6 กิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่หน้าเสาธง

4.7 หนังสือพิมพ์เล่มเล็ก

4.8 หนังสือภาพ

5. แนวทางการจัดกิจกรรมที่สามารถนำมาพัฒนาการดำเนินงาน

ห้องสมุด

5.1 ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมและ

การดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต

5.2 ครูทุกคนต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาห้องสมุด การจัด

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

5.3 ผู้ปกครองต้องเห็นความสำคัญและสนับสนุนกิจกรรมของ

ห้องสมุดมีชีวิต

จากการศึกษาดูงาน โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลจากแบบ สัมภาษณ์การศึกษาดูงานและแบบบันทึกการศึกษาดูงานของผู้ร่วมวิจัย ผลปรากฏว่า โรงเรียน มีการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตในแต่ด้านได้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และมีความเหมาะสมที่ให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในการ พัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตแก่โรงเรียนใกล้เคียง เพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินงาน ห้องสมุดมีชีวิตต่อไป และนอกจากนั้นผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ ดำเนินงานของห้องสมุดมีชีวิต ผู้ร่วมวิจัยจะได้นำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานครั้งนี้ไป พัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดของ โรงเรียนให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตที่ได้มาตรฐานยิ่งขึ้นและเป็น แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนและชุมชนต่อไป

สรุปผลการดำเนินกิจกรรมการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงาน

ห้องสมุดมีชีวิต

จากการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยาง ตลาวิทยาคาร อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลปรากฏว่า ผู้ร่วมวิจัยทุกคน มีความรู้

ความเข้าใจในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น และจะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานในครั้งนี้ไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์การศึกษาดูงานของผู้ร่วมวิจัย ดังนี้

“...การไปศึกษาดูงานทำให้เห็นตัวอย่างการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต และแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ที่จะนำมาใช้พัฒนาห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคารได้หลายอย่าง และเกิดแนวคิดที่จะนำมาปรับปรุงประยุกต์ที่เข้ากับภาระงานที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินงานห้องสมุดมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1. 17 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

“...คิดันคิดว่าสามารถที่จะนำความรู้และสิ่งที่ได้เห็นจากการไปศึกษาดูงานมาปรับใช้ในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนได้อย่างแน่นอน...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2. 17 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

“...สิ่งที่เป็นจุดเด่นของการศึกษาดูงานครั้งนี้คือโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมดูความรู้สู่ชุมชน หนังสือพิมพ์เล่มเล็ก...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 3. 17 กุมภาพันธ์ 2554 : แบบบันทึก)

ผลการดำเนินการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคารได้ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต โดยใช้กระบวนการศึกษาดูงานการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตที่โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2554 ตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึง 16.00 น. ตามลำดับ โดยดำเนินการดังนี้

1. คณะครูเป็นวิทยากร จำนวน 4 ท่าน ได้นำคณะผู้ร่วมวิจัยเยี่ยมชมห้องสมุดมีชีวิตที่มีการบริหารจัดการ การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ทรัพยากร

สารสนเทศ การให้บริการ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อันเป็นผลมาจาก
การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตที่ได้มาตรฐาน

2. คณะครูและผู้บริหารได้ให้บรรณารักษ์และนักเรียนช่วยงาน

ห้องสมุดได้บรรยายและสาธิตการให้บริการห้องสมุด

3. สังเกตการปฏิบัติงานห้องสมุดของครูบรรณารักษ์และนักเรียน
ช่วยงานห้องสมุด การให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ส่งเสริมให้
เรียนรู้ด้วยตนเอง ค้นคว้าความรู้ระหว่างกัน ค้นคว้าความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญา
ท้องถิ่น และภูมิปัญญาสากล

4. จากนั้นได้นำคณะผู้ร่วมวิจัยเข้าห้องประชุมเพื่อรับฟังการบรรยาย
พิเศษถึงวิธีการ แนวทางการจัดกิจกรรม โดยวิธีการศึกษาเอกสาร โครงการ การวางแผน
การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน การสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน หลังจากนั้นได้ผู้วิ
ทัศน์การจัดกิจกรรมและการดำเนินงานของห้องสมุด คุณภาพการจัดกิจกรรมและศึกษาเอกสาร
การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

5. ผู้บริหารโรงเรียนสรุปแนวทางการดำเนินงานห้องสมุดตามกรอบ
มาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 หมวด ได้แก่

5.1 หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย มาตรฐาน
ที่ 1 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารมีการส่งเสริม
ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหาร
เป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง

5.2 หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1
ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด มาตรฐานที่ 2 ครูบรรณารักษ์มี
ความสามารถในการการปฏิบัติงานเทคนิค มาตรฐานที่ 3 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถ
ในการการให้บริการ มาตรฐานที่ 4 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม
มาตรฐานที่ 5 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
มาตรฐานที่ 6 ครูผู้สอนมีการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 7 ครูผู้สอน
มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน มาตรฐานที่ 8 ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอย่าง
ต่อเนื่อง

5.3 หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีความสามารถ ในการรับรู้ เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีนิสัยรักการอ่าน

5.4 หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์ มาตรฐานที่ 2 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุ ไม่ตีพิมพ์

6. ผู้ร่วมวิจัยได้ซักถามปัญหา ข้อเสนอ ขอรับเอกสาร แผ่น CD-ROM และ VDO เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในภายหลังต่อไป

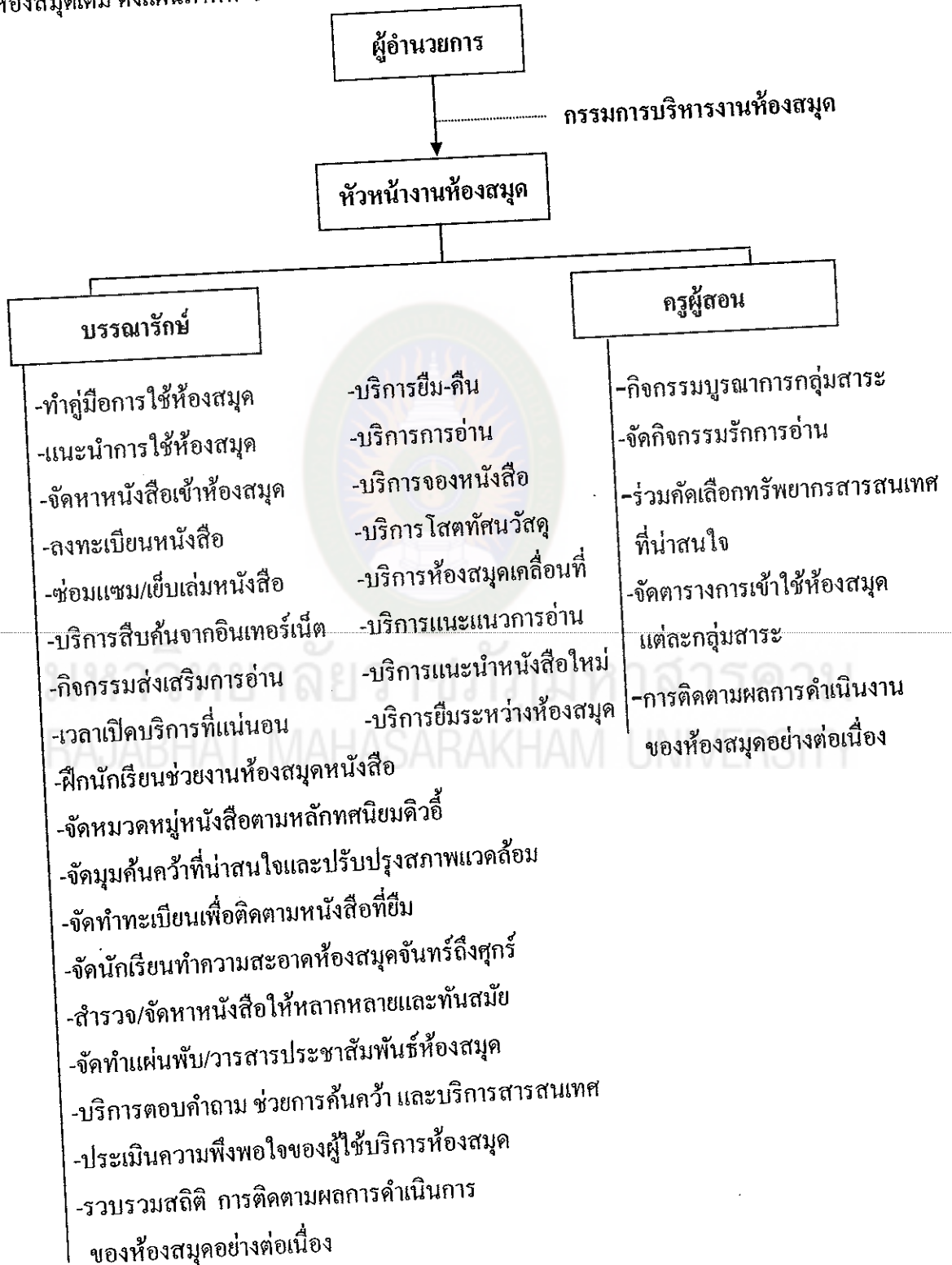
จากการไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมเพื่อวางแผนการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคาร โดยใช้เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2554 ณ ห้องประชุมโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคาร เพื่อวางแผนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ให้ผู้เรียนรักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาโดยนำแนวทางที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานมาจัดทำแผนในการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมรักการอ่าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านผู้บริหาร ได้กระบวนการ หรือวิธีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยกำหนดภาระงานและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ที่พัฒนาในส่วนที่บกพร่องของการดำเนินงานงานห้องสมุดเดิม ดังแผนภาพที่ 5

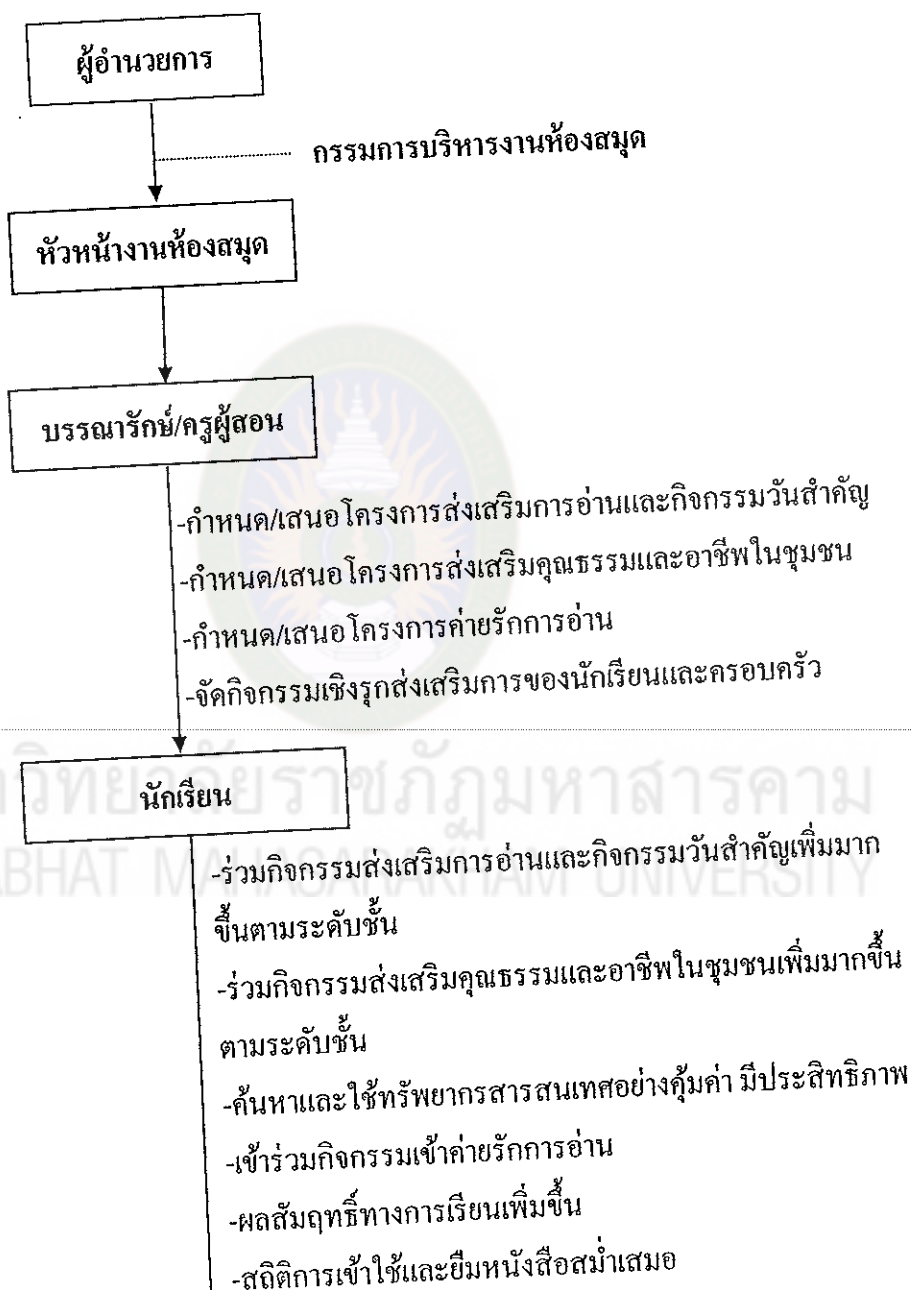
แผนภาพที่ 5 การดำเนินงานใหม่ มาตรฐานด้านผู้บริหารห้องสมุดมีชีวิต
โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ

2. มาตรฐานด้านครู ได้กระบวนการ หรือวิธีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยกำหนดภาระงานและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ที่พัฒนาในส่วนที่บกพร่องของการดำเนินงานห้องสมุดเดิม ดังแผนภาพที่ 6

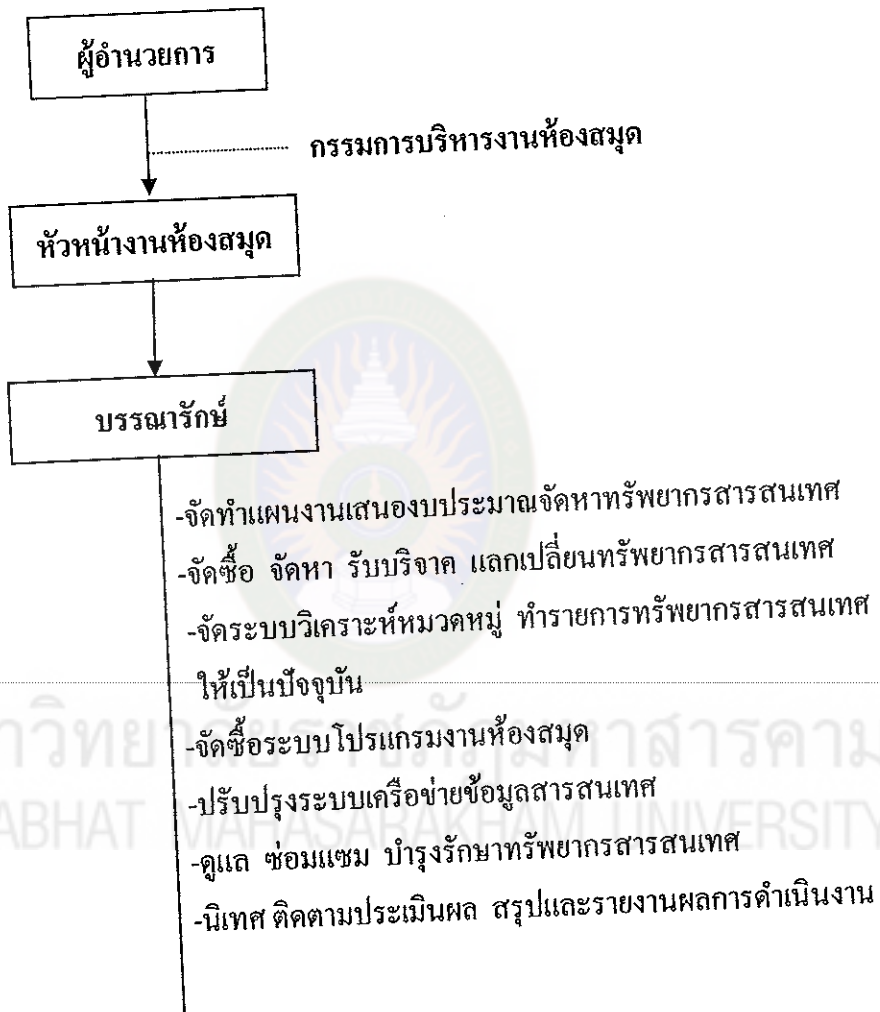
แผนภาพที่ 6 การดำเนินงานใหม่ มาตรฐานด้านครูของห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมนิเทศ

3. มาตรฐานด้านนักเรียน ได้กระบวนการ หรือวิธีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยกำหนดภาระงานและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ที่พัฒนาในส่วนที่บกพร่องของการดำเนินงาน ห้องสมุดเดิม ดังแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 การดำเนินงานใหม่ มาตรฐานด้านนักเรียนของห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ

4. มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้กระบวนการ หรือวิธีปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยกำหนดภาระงานและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ที่พัฒนาในส่วนที่บกพร่องของการดำเนินงานห้องสมุดเดิม ดังแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 การดำเนินงานใหม่ มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนู่วิทยาการ

5. กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยกำหนดโครงการ ที่พัฒนาใน ส่วนที่บกพร่องของการดำเนินงานห้องสมุดเดิม ดังนี้

- 5.1 โครงการวางทูกงาน อ่านทุกคน
- 5.2 โครงการการประกวดการแต่งกลอน
- 5.3 โครงการการประกวดการเขียนเรียงความ
- 5.4 โครงการบัตรค่านักอ่าน
- 5.5 โครงการบั้งความรู้
- 5.6 โครงการกิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่หน้าเสาธง
- 5.7 โครงการหนังสือเล่มเล็ก
- 5.8 โครงการหนังสือภาพ
- 5.9 โครงการฝากความรู้สู่ผู้ปกครอง
- 5.10 โครงการค่ายรักการอ่าน
- 5.11 โครงการห้องสมุดดีใกล้บ้าน
- 5.12 โครงการครอบครัวรักการอ่าน
- 5.13 โครงการวันสำคัญ
- 5.14 โครงการเล่านิทาน
- 5.15 โครงการเล่าเรื่องหนังสือ
- 5.16 โครงการจัดป้ายนิเทศ
- 5.17 โครงการกำแพงการอ่าน
- 5.18 โครงการทายปัญหา
- 5.19 โครงการหนังสือพิมพ์กำแพง
- 5.20 โครงการประกวดยอดนักอ่าน
- 5.21 โครงการการค้นคว้าและเขียนรายงานนักเรียน
- 5.22 โครงการคุณครูยอดนักอ่าน
- 5.23 โครงการบรรณารักษ์น้อย
- 5.24 โครงการห้องสมุดเคลื่อนที่

5.25 โครงการตะกร้าความรู้

2.3 การนิเทศเชิงให้คำปรึกษา

มีเป้าหมายเพื่อให้คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด และ เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ขอบงานห้องสมุดมีความรู้ความเข้าใจและมีขวัญกำลังใจในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามกรอบมาตรฐานการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน และ หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งได้ดำเนินการกิจกรรมการให้คำแนะนำ และ กิจกรรมการสนับสนุนให้กำลังใจระหว่างวันที่ 24-25 กุมภาพันธ์ 2554 และระหว่างวันที่ 24-25 มีนาคม 2554 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผลการดำเนินการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา สามารถทำให้คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดมีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตมากขึ้น สามารถบริหารจัดการห้องสมุดและให้บริการตามกรอบงานจัดบริการห้องสมุด และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีขวัญและกำลังใจในการดำเนินการบริการห้องสมุด ซึ่งมีกิจกรรมในการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา ดังนี้

1. กิจกรรมการให้คำแนะนำ มีเป้าหมายเพื่อให้คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดและเจ้าหน้าที่ห้องสมุด มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โดยเชิญ นางเกษร ทองเสน ตำแหน่งศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตและนายพยุภ์ ทองคำ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองกุงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาให้คำแนะนำในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต จำนวน 2 ครั้ง และผู้บริหารสถานศึกษานิเทศให้ คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือในการจัดดำเนินงานห้องสมุด เดือนละ 1 ครั้งผลการดำเนินการนิเทศเชิงให้ คำปรึกษา โดยกิจกรรมการให้คำแนะนำ สามารถทำให้คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดและเจ้าหน้าที่ห้องสมุด มีความรู้ ความเข้าใจการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิต ทั้ง 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน และหมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ อย่างชัดเจน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีเทคนิควิธีการให้บริการห้องสมุด ส่งผลให้ ผู้ใช้บริการห้องสมุดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ดังข้อมูลสะท้อนผลจาก

การสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การนิเทศเชิงให้คำปรึกษาอยู่เสมอ ทำให้มีความมั่นใจและมีขวัญกำลังใจที่จะ
จัดบริการห้องสมุด โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1. 25 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

“...การนิเทศเชิงให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความเข้าใจในงานบริการห้องสมุด
โรงเรียน มากยิ่งขึ้น...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2. 25 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

“...หลังจากได้รับการนิเทศแล้วสามารถช่วยแก้ไขปัญหาการจัดทำแผนและโครงสร้าง
การบริหารจัดการห้องสมุด ได้เป็นอย่างมาก...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 3. 25 กุมภาพันธ์ 2554 : สัมภาษณ์)

“...หลังจากได้รับการนิเทศแล้ว เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความรู้ ความเข้าใจสามารถ
ปฏิบัติงานเทคนิค และจัดบริการห้องสมุดในระหว่างการปฏิบัติการ การบริการห้องสมุดแก่
ครู นักเรียน และชุมชน ได้เป็นอย่างมาก...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 4. 25 มีนาคม 2554 : สัมภาษณ์)

“...หลังจากได้รับการนิเทศเชิงให้คำปรึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องทำให้
มีความเข้าใจในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตทั้งด้าน
ผู้บริหาร ครู นักเรียนและทรัพยากรสารสนเทศมากยิ่งขึ้น คิดว่าจะสามารถนำไปปฏิบัติได้...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 5. 25 มีนาคม 2554 : สัมภาษณ์)

“...หลังจากได้รับการนิเทศจากผู้บริหารสถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอ แล้วสามารถ
จัดบริการห้องสมุดในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดหมวดหมู่หนังสือ การบริการสอนวิธีใช้
ห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การบริการจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุด
ได้ดีมากยิ่งขึ้น...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 6. 25 มีนาคม 2554 : สัมภาษณ์)

สรุปการดำเนินการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา โดยกิจกรรมการให้คำแนะนำ สามารถทำให้คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดมีความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 4 หมวดมากยิ่งขึ้น โดยแต่ละด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. กิจกรรมการสนับสนุนให้กำลังใจ มีเป้าหมายเพื่อให้คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความมั่นใจและมีขวัญกำลังใจในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โดยผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นเบื้องต้นในห้องสมุดให้เพียงพอ ผู้บริหารเข้าเยี่ยมกิจกรรมการจัดบริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอผลการดำเนินการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา โดยกิจกรรมการสนับสนุนให้กำลังใจทำให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีขวัญและกำลังใจในการดำเนินการบริการห้องสมุด มีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถปฏิบัติงานการจัดบริการห้องสมุดได้ ดังข้อมูลสะท้อนผลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“...การนิเทศเชิงให้คำปรึกษา ช่วยให้ได้รับความรู้ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตมากยิ่งขึ้น ช่วยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และนำมาปรับปรุงประยุกต์แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1. 25 มีนาคม 2554 : สัมภาษณ์)

“...การนิเทศเชิงให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความเข้าใจในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคารมากยิ่งขึ้น ผู้ใช้บริการห้องสมุดมีความพึงพอใจและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2. 25 มีนาคม 2554 : สัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าเยี่ยมกิจกรรมการจัดบริการห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอทำให้เกิดขวัญและกำลังใจ มีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถปฏิบัติงานการจัดบริการห้องสมุดได้ และพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตให้ได้มาตรฐานอย่างแน่นอน...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 3. 25 มีนาคม 2554 : สัมภาษณ์)

สรุปการดำเนินการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา โดยกิจกรรมการสนับสนุนให้กำลังใจทำให้คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีขวัญและกำลังใจ

ในการการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต สามารถวางแผนดำเนินงานและให้บริการห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถปฏิบัติการดำเนินงานห้องสมุดได้มาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการดำเนินการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา โดยกิจกรรมให้คำแนะนำและกิจกรรมการสนับสนุนให้กำลังใจสามารถทำให้คณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตมากขึ้น สามารถให้บริการ ตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตทั้ง 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน และหมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ

การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางชุมนู่นวิทยาการ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาทั้งสิ้น 4 กลยุทธ์ คือ เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา มีผลการประเมินการพัฒนาการดำเนินงานอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดทุกหมวด ปรากฏตามแบบประเมินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. แบบประเมินการวิจัย การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โดยผู้วิจัยร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ วิทยากร ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดตามกรอบมาตรฐานการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามหมวด ปรากฏผลดังตารางที่ 10-14

ตารางที่ 10 แสดงผลระดับความคิดเห็นจากการประเมินการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด
มีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุ้มวิทยาคาร โดยรวม

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร	4.66	0.60	มากที่สุด
หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู	4.64	0.63	มากที่สุด
หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน	4.63	0.61	มากที่สุด
หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ	4.42	0.77	มาก
โดยรวม	4.59	0.65	มากที่สุด

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาการดำเนินงาน
ห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุ้มวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับ
เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$)

เมื่อพิจารณาการพัฒนาเป็นรายด้าน พบว่า หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมาคือ หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู ($\bar{X} = 4.64$)
และหมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.63$) ส่วนหมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากร
สารสนเทศ ($\bar{X} = 4.42$) อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

ตารางที่ 11 แสดงผลระดับความคิดเห็นจากการประเมินการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด
 มิวสิควิดีโอโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ			
1.1 ผู้บริหารจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตามความเหมาะสม	4.65	0.58	มากที่สุด
1.1.1 มีห้องสมุดไว้บริการนักเรียน ครู และบุคลากรภายในโรงเรียน	4.78	0.49	มากที่สุด
1.1.2 ห้องสมุดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม มีสภาพดีและมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.72	0.46	มากที่สุด
1.1.3 มีการจัดวัสดุครุภัณฑ์ ทรัพยากรสารสนเทศที่เพียงพอและเหมาะสม	4.44	0.72	มาก
1.2 ผู้บริหารมีการกำหนดนโยบาย แผนงานการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	4.77	0.10	มากที่สุด
1.2.1 มีแผนการพัฒนาห้องสมุดไว้ในแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร	4.72	0.58	มากที่สุด
1.2.2 มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดเพื่อการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ	4.78	0.42	มากที่สุด
1.2.3 มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน	4.84	0.37	มากที่สุด
1.3 ผู้บริหารจัดให้มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน	4.73	0.48	มากที่สุด
1.3.1 มีการกำหนดโครงสร้าง ระบบการบริหารงานห้องสมุดและคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	4.75	0.44	มากที่สุด
1.3.2 มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรตามโครงสร้างและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตาม บทบาทหน้าที่	4.72	0.46	มากที่สุด
1.3.3 มีการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่คณะกรรมการเพื่อการบริหารงานห้องสมุด	4.69	0.59	มากที่สุด

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
1.3.4 มีการแต่งตั้งครูทำหน้าที่บรรณารักษ์เป็น คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ	4.75	0.44	มากที่สุด
1.4 ผู้บริหารจัดการให้มีครูทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากร ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	4.55	0.72	มากที่สุด
1.4.1 มีการแต่งตั้ง/มอบหมายครูให้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ และบุคลากรดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	4.81	0.40	มากที่สุด
1.4.2 มีการเสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่ทำ หน้าที่ดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน	4.38	0.83	มาก
1.4.3 มีการส่งเสริมสนับสนุน และสร้างโอกาสให้บุคลากร ที่ทำหน้าที่ดำเนินงานห้องสมุดได้รับการพัฒนา	4.47	0.80	มาก
1.5 ผู้บริหารจัดหางบประมาณสำหรับพัฒนาห้องสมุด	4.38	0.80	มาก
1.5.1 มีการจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนและ พัฒนาห้องสมุด	4.38	0.79	มาก
1.6 ผู้บริหารนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน	4.73	0.51	มากที่สุด
1.6.1 มีแผนการนิเทศงานห้องสมุด	4.75	0.51	มากที่สุด
1.6.2 มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล	4.75	0.57	มากที่สุด
1.6.3 มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด และผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.69	0.54	มากที่สุด
1.6.4 มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา	4.72	0.46	มากที่สุด
รวม	4.67	0.58	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับ ชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด			
2.1 ผู้บริหารจัดการให้ชุมชนมาใช้บริการห้องสมุดในการ เรียนรู้เพื่อ พัฒนาตนเอง	4.72	0.63	มากที่สุด
2.2 ผู้บริหารจัดการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาห้องสมุด โรงเรียน	4.75	0.51	มากที่สุด

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
2.3 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นกรรมการงานห้องสมุด	4.69	0.54	มากที่สุด
2.4 ผู้บริหารสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรอื่นๆ เพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน	4.44	0.76	มาก
รวม	4.65	0.62	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง			
3.1 ผู้บริหารเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านห้องสมุดอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	4.44	0.84	มาก
3.2 ผู้บริหารใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน	4.66	0.65	มากที่สุด
3.3 ผู้บริหารมีนิสัยรักการอ่าน	4.72	0.46	มากที่สุด
รวม	4.59	0.67	มากที่สุด
โดยรวม	4.66	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางชุมนุมน้อยกว่า อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ ($\bar{X}=4.67$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด ($\bar{X}=4.65$) และมาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง ($\bar{X}=4.59$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.84$) รองลงมาคือ มีการแต่งตั้งครูทำหน้าที่บรรณารักษ์เป็นคณะกรรมการฝ่ายวิชาการ ($\bar{X}=4.81$) และมีห้องสมุดไว้บริการนักเรียน ครู และบุคลากรภายในโรงเรียน

มีการกำหนดนโยบายการใช้ห้องสมุดเพื่อจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ ($\bar{X} = 4.78$) ตามลำดับ ส่วนมีการจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อสนับสนุนและพัฒนาห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ผู้ร่วมวิจัยมีระดับความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้าย ดังตัวอย่างความคิดเห็นเพิ่มเติมท้ายแบบประเมิน ต่อไปนี้

“...การบริหารจัดการงานห้องสมุดมีชีวิตใหม่ ทำให้มองเห็นภาพรวมของการดำเนินงานห้องสมุดได้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะด้านงานบริหารที่ออกแบบให้มีสายงานโดยตรงจากผู้อำนวยการมายังหัวหน้างานห้องสมุด และบรรณารักษ์ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุด ทำให้ผู้บริหารทราบปัญหาของการดำเนินงานห้องสมุดมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การปฏิบัติงานมีความสะดวก เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ก็เป็นปัจจุบัน...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1. 25 มีนาคม 2554 : แบบประเมินการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด)

“...การปรับระบบการบริหารจัดการงานห้องสมุดมีชีวิต ทำให้ระบบบริหารมีความคล่องตัว คณะกรรมการปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามภาระหน้าที่ของตน สนองนโยบายและเป้าหมายของการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุดพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2. 25 มีนาคม 2554 : แบบประเมินการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด)

ตารางที่ 12 แสดงผลระดับความคิดเห็นจากการประเมินการพัฒนาคำเนินงานห้องสมุด
มีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุ้วิทยาการ หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
1. ครูบรรณารักษ์			
มาตรฐานที่ 1 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด			
1.1 ครูบรรณารักษ์มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจการพัฒนา งานห้องสมุดโรงเรียน	4.72	0.63	มากที่สุด
1.2 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนา ห้องสมุดที่มีการกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ชัดเจน	4.75	0.51	มากที่สุด
1.3 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำแผนงาน/โครงการห้องสมุดที่ สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน	4.63	0.66	มากที่สุด
1.4 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำโครงสร้างการปฏิบัติงาน (งาน บริหารจัดการห้องสมุด งานประชาสัมพันธ์ งานเทคนิค งานบริการและงานกิจกรรมอย่างครบถ้วน)	4.69	0.64	มากที่สุด
1.5 ครูบรรณารักษ์มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้	4.47	0.72	มาก
1.6 ครูบรรณารักษ์มีการประเมินผลการดำเนินงาน	4.66	0.60	มากที่สุด
1.7 ครูบรรณารักษ์มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา งานห้องสมุด	4.44	0.80	มาก
รวม	4.62	0.66	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 2 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการปฏิบัติงาน เทคนิค			
2.1 ครูบรรณารักษ์จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหา สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร	4.45	0.77	มาก
2.2 ครูบรรณารักษ์จัดให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาตรงตาม ความต้องการของผู้ใช้บริการ	4.29	0.82	มาก

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
2.3 ครูบรรณารักษ์มีการจัดหมวดหมู่ และทำบัตรรายการ หรือทำรายการ (ด้วยฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์) ของทรัพยากรสารสนเทศ	4.42	0.81	มาก
2.4 ครูบรรณารักษ์มีการปฏิบัติงานเทคนิคเพื่อเตรียมให้บริการ	4.48	0.77	มาก
2.5 ครูบรรณารักษ์ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้น ทรัพยากรสารสนเทศอย่างเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน	4.61	0.67	มากที่สุด
2.6 ครูบรรณารักษ์ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บและสืบค้น ทรัพยากรสารสนเทศได้สะดวกต่อการเข้าถึงและใช้บริการ	4.39	0.88	มาก
2.7 ครูบรรณารักษ์มีการสำรวจและบำรุงรักษาทรัพยากร สารสนเทศให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้	4.48	0.77	มาก
รวม	4.45	0.77	มาก
มาตรฐานที่ 3 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ			
3.1 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำระเบียบการใช้ห้องสมุด โรงเรียน	4.75	0.57	มากที่สุด
3.2 ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำตารางการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน	4.69	0.54	มากที่สุด
3.3 ครูบรรณารักษ์มีการแนะนำการใช้ห้องสมุด	4.81	0.47	มากที่สุด
3.4 ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการการอ่านและการศึกษาค้นคว้า	4.81	0.47	มากที่สุด
3.5 ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการยืม-คืน	4.97	0.18	มากที่สุด
3.6 ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า	4.88	0.34	มากที่สุด
3.7 ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการเชิงรุกอย่างหลากหลาย	4.53	0.72	มากที่สุด
3.8 ครูบรรณารักษ์มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และทางอินเทอร์เน็ต	4.34	0.83	มาก
รวม	4.72	0.57	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 4 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม			
4.1 ครูบรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.88	0.34	มากที่สุด

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
4.2 ครูบรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน อย่างหลากหลาย	4.78	0.49	มากที่สุด
4.3 ครูบรรณารักษ์มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน อย่างต่อเนื่อง	4.78	0.49	มากที่สุด
รวม	4.81	0.44	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 5 ครูบรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง			
5.1 ครูบรรณารักษ์มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและมีนิสัย รักการอ่าน	4.84	0.37	มากที่สุด
5.2 ครูบรรณารักษ์เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษา ดูงาน อย่างต่อเนื่อง	4.84	0.37	มากที่สุด
5.3 ครูบรรณารักษ์เป็นสมาชิกสมาคมและหรือชมรมวิชาชีพที่ เกี่ยวกับห้องสมุด	4.78	0.42	มากที่สุด
5.4 ครูบรรณารักษ์มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุด	4.72	0.52	มากที่สุด
รวม	4.80	0.42	มากที่สุด
2. ครูผู้สอน			
มาตรฐานที่ 6 ครูผู้สอนมีการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน			
6.1 ครูผู้สอนมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการใช้ ห้องสมุดในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ	4.41	0.84	มาก
6.2 ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการเสนอหรือคัดเลือกทรัพยากร สารสนเทศ	4.47	0.76	มาก
6.3 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้	4.72	0.46	มากที่สุด
6.4 ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้ห้องสมุดเป็น แหล่งเรียนรู้	4.59	0.71	มากที่สุด
รวม	4.55	0.71	มากที่สุด

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความถี่เห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
มาตรฐานที่ 7 ครูผู้สอนมีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน			
7.1 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรัก การอ่านใน สาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างหลากหลาย	4.56	0.72	มากที่สุด
7.2 ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสาระ การเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ	4.47	0.80	มาก
7.3 ครูผู้สอนมีการประสานความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	4.56	0.67	มากที่สุด
7.4 ครูผู้สอนมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรัก การอ่าน	4.81	0.40	มากที่สุด
7.5 ครูผู้สอนมีการประเมินผลงานที่เกิดจากการจัดกิจกรรม ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน	4.81	0.40	มากที่สุด
7.6 ครูผู้สอนมีการรายงานผลการประเมินผลการจัดกิจกรรม ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต่อผู้บริหาร โรงเรียน	4.75	0.44	มากที่สุด
7.7 ครูผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	4.75	0.51	มากที่สุด
รวม	4.67	0.59	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 8 ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง			
8.1 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนา การสอนและพัฒนาตนเอง	4.66	0.55	มากที่สุด
8.2 ครูผู้สอนเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนาศึกษาดูงานด้าน ห้องสมุดหรือแหล่งการเรียนรู้/กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อย่างน้อย 1 ครั้งต่อปีการศึกษา	4.44	0.76	มาก
8.3 ครูผู้สอนมีนิสัยรักการอ่าน	4.59	0.61	มากที่สุด
รวม	4.56	0.65	มากที่สุด
โดยรวม	4.64	0.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาการดำเนินงาน
ห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ หมวดที่ 2
มาตรฐานด้านครู โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า
มาตรฐานที่ 4 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.81$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด
รองลงมาก็คือ มาตรฐานที่ 5 ครูบรรณารักษ์มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.80$)
มาตรฐานที่ 3 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.72$) มาตรฐานที่ 7
ครูผู้สอนมีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน ($\bar{X} = 4.67$) มาตรฐานที่ 8 ครูผู้สอนมี
การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.64$) มาตรฐานที่ 1 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการ
ในการดำเนินงานห้องสมุด ($\bar{X} = 4.62$) ส่วนมาตรฐานที่ 6 ครูผู้สอนมีการใช้ห้องสมุดเพื่อ
การเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.55$) และ มาตรฐานที่ 2 ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการ
ปฏิบัติงานเทคนิค ($\bar{X} = 4.45$) ตามลำดับ ผู้ร่วมวิจัยมีระดับความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ครู
บรรณารักษ์มีการจัดบริการยืม-คืน ($\bar{X} = 4.97$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาก็คือ ครู
บรรณารักษ์มีการจัดบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า ($\bar{X} = 4.88$) ครูบรรณารักษ์มีการจัด
กิจกรรมห้องสมุดเพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.88$)
ครูบรรณารักษ์มีการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาห้องสมุดที่มีการกำหนดเป้าหมายหรือ
จุดประสงค์ที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.75$) ครูบรรณารักษ์มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจการพัฒนา
ห้องสมุดโรงเรียน ($\bar{X} = 4.72$) ส่วนครูบรรณารักษ์มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่
เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.69$) ตามลำดับ ผู้ร่วมวิจัยมีระดับความคิดเห็นเป็นอันดับ
สุดท้าย ดังตัวอย่างความคิดเห็นเพิ่มเติมท้ายแบบประเมิน ต่อไปนี้

“...การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตตามระบบใหม่ทำให้ ตนเองมีความรู้
ความเข้าใจในการดำเนินงานห้องสมุดมากขึ้นในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะการดำเนินงาน
ห้องสมุด งานเทคนิค การให้บริการและการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ที่มีการ
กำหนดวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีการนิเทศงานเจ้าหน้าที่ มีการจัดหมวดหมู่หนังสือให้
เป็นไปตามหลักทศนิยมดิวอี้ และเสนอของบประมาณจากโรงเรียนจัดซื้ออุปกรณ์ในงาน
เทคนิคให้ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2. 25 มีนาคม 2554 : แบบประเมินการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด)

ตารางที่ 13 แสดงผลระดับความคิดเห็นจากการประเมินการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด
มีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีความสามารถในการรับรู้ เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ			
1.1 ผู้เรียนกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้	4.72	0.46	มากที่สุด
1.2 ผู้เรียนค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.69	0.47	มากที่สุด
1.3 ผู้เรียนตัดสินใจเลือกสารสนเทศที่เข้าถึงได้อย่างถูกต้อง	4.75	0.44	มากที่สุด
1.4 ผู้เรียนสรุป เรียบเรียงแนวคิดจากสารสนเทศที่ค้นพบได้	4.47	0.80	มาก
1.5 ผู้เรียนจัดเก็บ/เผยแพร่สารสนเทศได้	4.66	0.55	มากที่สุด
1.6 ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าได้	4.38	0.79	มาก
1.7 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ	4.41	0.76	มาก
1.8 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ	4.50	0.72	มาก
รวม	4.57	0.65	มากที่สุด
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีนิสัยรักการอ่าน			
2.1 ผู้เรียนเข้าใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ	4.77	0.43	มากที่สุด
2.2 ผู้เรียนยืมหนังสืออย่างสม่ำเสมอ	4.77	0.43	มากที่สุด
2.3 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ	4.74	0.51	มากที่สุด
2.4 ผู้เรียนมีปริมาณการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นที่เหมาะสมกับระดับชั้น	4.68	0.65	มากที่สุด
รวม	4.75	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.63	0.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาการดำเนินงาน ห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีนิสัยรักการอ่าน ($\bar{X} = 4.75$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีความสามารถในการรับรู้ เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เรียนเข้าใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ และผู้เรียนยืมหนังสืออย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมาคือ ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่โรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.74$) ตามลำดับ ส่วนผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาค้นคว้าได้ ($\bar{X} = 4.38$) ผู้ร่วมวิจัยมีระดับความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้าย ดังตัวอย่างความคิดเห็นเพิ่มเติมท้ายแบบประเมินต่อไปนี้

“...การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน ส่งผลให้มีการดำเนินงานห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนมากขึ้น มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าใช้บริการห้องสมุด ทำให้สภาพโดยรวมของห้องสมุดมีชีวิตชีวาและมีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ สรุปองค์ความรู้ที่สืบค้นได้ดีขึ้น รู้จักวิธีใช้ทรัพยากรสารสนเทศอย่างรู้คุณค่า มีสถิติการยืมหนังสือเพิ่มขึ้น ตลอดจนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมากขึ้น...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 3. 25 มีนาคม 2554 : แบบประเมินการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด)

ตารางที่ 14 แสดงผลระดับความคิดเห็นจากการประเมินการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด
มีชีวิตโรงเรียนยางชุมนุ้วิทยาการ หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
มาตรฐานที่ 1 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุพิมพ์			
1.1 ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือ หนังสืออ้างอิงวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จุลสารในปริมาณที่ เหมาะสม	4.44	0.72	มาก
1.2 ห้องสมุดมีหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรและ ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงจำนวน 20 เล่มขึ้นไป ต่อนักเรียนหนึ่งคน	4.41	0.80	มาก
1.3 ห้องสมุดมีหนังสืออ้างอิง 1 เล่ม ต่อนักเรียน 20 คน และมี	4.36	0.81	มาก
1.3.1 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 1 เล่ม ต่อ นักเรียน 100 คน	4.44	0.76	มาก
1.3.2 สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดย พระราช ประสงค์ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 1 ชุด ต่อนักเรียน 100 คน (ถ้ามีนักเรียน 1,000 คนขึ้นไป มี 10 ชุด)	4.47	0.76	มาก
1.3.3 เอกสารหลักสูตรสำหรับครู ได้แก่หลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรครบทุกชั้น ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.19	0.90	มาก
1.4 ห้องสมุดมีวารสาร/นิตยสารที่มีการบอกรับเป็น สมาชิกอย่างต่อเนื่อง 5 ชื่อเรื่อง ขึ้นไป	4.38	0.83	มาก
1.5 ห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์ 2 ชื่อเรื่อง ขึ้นไป	4.50	0.57	มาก
รวม	4.39	0.79	มาก

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
มาตรฐานที่ 2 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์			
2.1 ห้องสมุดมีวัสดุสื่อประกอบการเรียนรู้และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ในปริมาณที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น	4.43	0.78	มาก
2.1.1 ลูกโลก 1 ลูก	4.58	0.76	มากที่สุด
2.1.2 แผนที่	4.52	0.72	มากที่สุด
2.1.3 เกม 10 เกม	4.58	0.72	มากที่สุด
2.1.4 ของเล่นเสริมทักษะ 10 ชุด	4.26	0.73	มาก
2.1.5 ชุดภาพพลิก 5 ชุด	4.45	0.81	มาก
2.1.6 วิกิตำนา 20 เรื่อง/ซีดี-รอม/แผ่นวิกิตำนา ระบบดิจิทัล	4.39	0.80	มาก
2.1.7 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 5 ชุด (เฉพาะ โรงเรียนที่มีคอมพิวเตอร์)	4.48	0.63	มาก
2.1.8 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book)	4.32	0.91	มาก
2.1.9 อินเทอร์เน็ต 2 ชุดขึ้นไป หรือเหมาะสมกับ ผู้บริการในห้องสมุด (เฉพาะ โรงเรียนที่มี เครือข่ายโทรศัพท์ และมีคอมพิวเตอร์ใช้ ในห้องสมุด)	4.29	0.94	มาก
รวม	4.43	0.78	มาก
โดยรวม	4.42	0.77	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาการดำเนินงาน ห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่ 2 ทรัพยากรสารสนเทศประเภท วัสดุไม่ตีพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 1 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์ 2 ชื่อเรื่อง ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือ ห้องสมุดมีจำนวนหนังสือ หนังสืออ้างอิงวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จุลสารในปริมาณที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.44$) และห้องสมุดมีวัสดุสื่อประกอบการเรียนรู้และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ในปริมาณที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้ใช้บริการ ($\bar{X} = 4.43$) ห้องสมุดมีหนังสืออ้างอิง 1 เล่ม ต่อนักเรียน 20 คน ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ ผู้ร่วมวิจัยมีระดับความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้าย ดังตัวอย่างความคิดเห็นเพิ่มเติมท้ายแบบประเมิน ต่อไปนี้

“...การพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต ส่งผลให้มีจัดทำแผนและโครงการของงบประมาณเพื่อดำเนินการจัดหาและจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศที่จำเป็นและเพียงพอต่อความต้องการของผู้รับบริการ มีการจัดซื้อหนังสือ สื่อประกอบการเรียนรู้และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ การปรับปรุงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เป็นต้น...”

(ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 4. 25 มีนาคม 2554 : แบบประเมินการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด)

2. แบบประเมินความพึงพอใจในการรับบริการห้องสมุดมีชีวิต โดยผู้รับบริการแสดงความพึงพอใจต่อการใช้บริการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงผลระดับความคิดเห็นการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการ

รายการประเมิน/กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
1. มีสื่อ หนังสือ และสื่อมัลติมีเดีย ที่ทันสมัย หลากหลาย และเพียงพอกับความต้องการ	4.32	0.89	มาก
2. ระบบสืบค้นข้อมูลมีความสะดวกรวดเร็ว	4.24	0.92	มาก
3. จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ในการใช้งานมีเพียงพอ	4.22	0.86	มาก
4. มีแหล่งสืบค้นข้อมูลสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น	4.60	0.49	มากที่สุด
5. เจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความรู้ความเข้าใจในการให้บริการงานห้องสมุด	4.64	0.69	มากที่สุด
6. การให้บริการห้องสมุดมีความสะดวก รวดเร็วขึ้น	4.56	0.67	มากที่สุด
7. มีห้องสมุดที่ทันสมัย	4.66	0.48	มากที่สุด
8. ห้องสมุดเอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด เรียบร้อย สวยงาม บรรยากาศดี	4.78	0.51	มากที่สุด
9. มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ประจำสม่ำเสมอ	4.76	0.43	มากที่สุด
10. ผู้ใช้บริการได้รับการบริการในห้องสมุดด้วยความสะดวกรวดเร็วและทันสมัย	4.72	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.55	0.69	มากที่สุด

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้รับบริการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางชุมนุมวิทยาการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของห้องสมุดมีชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ห้องสมุดเอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด เรียบร้อย สวยงาม บรรยากาศดี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.78$) รองลงมาคือ มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ประจำสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.76$) และผู้ใช้บริการได้รับการบริการในห้องสมุดด้วยความสะดวกรวดเร็วและทันสมัย ($\bar{X}=4.72$) ตามลำดับ ส่วนจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ในการใช้งานมีเพียงพอ ($\bar{X}=4.22$) ผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจเป็นอันดับสุดท้าย

การสะท้อนผลการพัฒนา

จากผลการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนยางอู้ม วิทยาคาร อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน และหมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาทั้งสิ้น 4 กลยุทธ์ คือ เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา สามารถสะท้อนผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต ผู้บริหารสามารถส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาห้องสมุดและผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม การบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต มีความเป็นปัจจุบันทั้งในการปฏิบัติงานจริงและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนของวิธีการปฏิบัติ และมีการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกับนโยบาย และรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู พบว่า ครูบรรณารักษ์มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต มีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจการพัฒนางานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียน สามารถปฏิบัติงานเทคนิคได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการให้บริการงานห้องสมุดและจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านได้อย่างหลากหลาย มีการเข้ารับการอบรมและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ครูผู้สอนมีการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนและใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียน มีการอบรมและพัฒนาตนเองโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง โดยมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีนิสัยรักการอ่าน โดยมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า มีทรัพยากรสารสนเทศ ประเภทวัสดุตีพิมพ์ และทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์ในปริมาณที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

ผลจากการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาฯ อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดมีชีวิตทั้ง 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน และหมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยอาศัยกลยุทธ์ในการพัฒนา 4 กลยุทธ์ คือ เทคนิคการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศเชิงให้คำปรึกษา โดยภาพรวมในการพัฒนา ปรากฏว่าผู้ร่วมวิจัยทั้ง 30 คน มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตตามขั้นตอนการพัฒนางานห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนยางชุมนุมวิทยาฯ ได้เป็นที่น่าพอใจ บรรลุตามเป้าหมาย คือ สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และสืบค้นง่าย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินโดยรวมทุกมาตรฐานที่ 4.80 จัดอยู่ในเกณฑ์การประเมินที่ระดับ มากที่สุด ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ที่ระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.51 เป็นที่น่าพอใจของผู้วิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียนและชุมชน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนและชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป